

مبانی عرفان و تصوف

(رشته زبان و ادبیات فارسی)

www.ketab.ir

دکتر قاسم انصاری

سرشناسه	:	انصاری، قاسم، ۱۳۱۷-
عنوان و پدید آور	:	مبانی عرفان و تصوف (رشته زبان و ادبیات فارسی) / قاسم انصاری.
مشخصات نشر	:	تهران: دانشگاه پیام نور، ۱۳۹۱.
مشخصات ظاهری	:	۱۷۱ ص.
فروست	:	دانشگاه پیام نور؛ ۱۹۳۴، گروه زبان و ادبیات فارسی؛ ۱۴۰ / آ
شابک	:	978 - 964 - 387 - 979 - 2
وضعیت فهرست نویسی	:	فیبا.
یادداشت	:	کتابنامه.
موضوع	:	عرفان - آموزش برنامه ای.
موضوع	:	تصوف - آموزش برنامه ای.
شناسه افزوده	:	دانشگاه پیام نور.
رده بندی کنگره	:	۱۳۹۱ م۲۷۸الف/ BP۲۸۶
رده بندی دیویی	:	۲۹۷/۸۳
شماره کتابشناسی ملی	:	۳۰۶۴۱۸۵

مبانی عرفان و تصوف

مؤلف: دکتر قاسم انصاری

تهیه و تولید: مدیریت تولید محتوا و تجهیزات آموزشی

لیتوگرافی، چاپ و صحافی: مرکز چاپ و انتشارات دانشگاه پیام نور

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه

نوبت و تاریخ چاپ: چاپ اول (تجدید حروفچینی) آذر ۱۳۹۲

شابک: ۲ - ۹۷۹ - ۳۸۷ - ۹۶۴ - ۹۷۸

ISBN: 978 - 964 - 387 - 979 - 2

فروش این کتاب فقط از طریق نمایندگی‌های دانشگاه پیام نور مجاز می باشد و فروش

آن در سایر مراکز فروش کتاب موجب تعقیب قانونی فروشنده خواهد گردید

(کلیه حقوق نشر اعم از چاپی، الکترونیکی، تصویری، صوتی و اینترنتی برای دانشگاه پیام نور محفوظ است)

قیمت: ۴۵۰۰۰ ریال

بسم الله الرحمن الرحيم

پیشگفتار ناشر

کتاب‌های دانشگاه پیام نور حسب مورد و با توجه به شرایط مختلف یک درس در یک یا چند رشته دانشگاهی، به صورت کتاب درسی، متن آزمایشگاهی، فرادرسی، و کمک درسی چاپ می‌شوند.

کتاب درسی ثمرهٔ کوشش‌های علمی صاحب اثر است که براساس نیازهای درسی دانشجویان و سرفصل‌های مصوب تهیه و پس از داوری علمی، طراحی آموزشی، و ویرایش علمی در گروه‌های علمی و آموزشی، به چاپ می‌رسد. پس از چاپ ویرایش اول اثر، با نظرخواهی‌ها و داوری علمی مجدد و با دریافت نظرهای اصلاحی و متناسب با پیشرفت علوم و فناوری، صاحب اثر در کتاب تجدیدنظر می‌کند و ویرایش جدید کتاب با اعمال ویرایش ربانی و ضروری جدید چاپ می‌شود.

متن آزمایشگاهی (م) راهنمایی است که دانشجویان با استفاده از آن و کمک استاد، کارهای عملی و آزمایشگاهی را انجام می‌دهند.

کتاب‌های فرادرسی (ف) و کمک درسی (ک) به منظور غنی‌تر کردن منابع درسی دانشگاهی تهیه و بر روی لوح فشرده تکثیر می‌شوند و یا در وبگاه دانشگاه قرار می‌گیرند.

مدیریت تولید محتوا و تجهیزات آموزشی

۳۷	درس چهارم: پاره‌ای از اصطلاحات مشهور صوفیه
۳۹	پاره‌ای از اصطلاحات مشهور صوفیه
۴۷	خودآزمایی ۴
۴۹	درس پنجم: توحید و وحدت وجود
۵۰	توحید و وحدت وجود
۵۴	تعریف و تقسیمات عقل
۵۵	وسایط
۵۶	حضرات خمس
۵۸	کرامت
۶۰	تجلی و اشراق
۶۱	جبر و اختیار
۶۴	خودآزمایی ۵
۶۵	درس ششم: محبت، عشق و فتوت در عرفان
۶۶	محبت و عشق در عرفان
۷۰	فتوت و جوانمردی
۷۳	خودآزمایی ۶
۷۵	درس هفتم: طریقت‌ها
۷۷	طریقت‌ها
۸۶	خودآزمایی ۷
۸۹	درس هشتم: خانقاه
۹۰	خانقاه
۹۳	خرقه و خرقه‌پوشی
۹۵	سَماع
۹۹	شرایط سالک (مرید) و شیخ (پیر، مراد)
۱۰۰۰	خودآزمایی ۸
۱۰۶	درس نهم: نگاهی کوتاه به عرفان و تصوف در خارج از اسلام
۱۰۳	نگاهی کوتاه به عرفان و تصوف در خارج از دنیای اسلام
۱۰۳	آیین میترایی
۱۰۵	آیین یهود
۱۰۶	آیین مسیح و راهبان مسیحی

۱۰۸	فلسفه و عرفان هندی
۱۱۱	نو افلاطونیان
۱۱۲	گنوستیسیسم
۱۱۴	خودآزمایی ۹
۱۱۷	درس دهم: تأثیر عرفان و تصوف در امور اجتماعی
۱۱۸	تأثیر عرفان و تصوف در امور اجتماعی
۱۲۲	خودآزمایی ۱۰
۱۲۳	درس یازدهم: عرفای معروف از صدر اسلام تا قرن نهم هجری
۱۲۴	عرفای معروف از صدر اسلام تا قرن نهم هجری
۱۵۳	خودآزمایی ۱۱
۱۵۷	پاسخ خودآزمایی‌ها
۱۶۹	کتابنامه

پیشگفتار

آنچه در این مختصر ملاحظه می‌فرمایید از دریا قطره‌ای و از بسیار اندکی است. گستردگی موضوع، محدودیت برنامه، تنگی وقت و اختلاف نظر صوفیه و محققان در تصوف و مباحث مربوط به آن از جمله عواملی است که بر نقص و عیب این نوشته افزوده است. آثار عرفانی، نمک ادبیات ایرانی و اسلامی است و آشنایی با آراء و افکار لطیف و ذوقی صوفیه و عارفان و شرح احوال و مقامات آنان که داعیان عشق به خدا و محبت به انسان و انسانیت هستند، آرام‌بخش دل و روان خواننده می‌شود و او به زودی درمی‌یابد که زبان عرفان رمزی و تمثلی است، نه علمی و عقلی و می‌پذیرد که هر جا سخن از عشق و عاطفه و احساس است:

گفتن ناگفتنی‌ها مشکل است نیست این کار زبان، کار دل است
و به مولانا جلال‌الدین حق می‌دهد که با آن همه معلومات و محفوظات و قدرت بیان و تجربه و آگاهی بر نهان و عیان این فن، بگوید:

ای خدا ما را تو بنما آن مقام که در آن بی‌حرف می‌روید کلام
به هر صورت، این وجیزه، مقدمه و مدخل و فهرستی است که به امید تشویق دانشجویان عزیز مبتدی فراهم شده تا در فرصت‌های مناسب موضوعات قابل توجه آن را، به هدایت استادان ارجمند، پی گیرند و از مزایای ذوقی علمی و عملی آن بهره‌مند شوند.

مؤلف امیدوار است صاحبان ذوق و نظر این تألیف مختصر را به دیده اصلاح و ارشاد بنگرند و او را به رفع نواقص و معایب آن هدایت و ترغیب کنند توفیق از خدا و توکل بدوست.

دانشجویان عزیز! سعی شده است مطالب کتاب با رعایت تناسب تهیه شود، در آخر هر درس به مأخذ و منابع موجود و دستیاب ارجاع داده شده است تا دانشجو در صورت نیاز بدان مراجع رجوع کند و در پایان نیز فهرستی از کتب لازم و ضروری آمده است.